

Konvensjon nr. 182: Konvensjon om forbud mot og umiddelbare tiltak for å avskaffe de verste former for barnearbeid

Den internasjonale arbeidsorganisasjonens generalkonferanse,

som Det internasjonale arbeidsbyråets styre har sammenkalt i Genève, og som trådte sammen til sin 87. sesjon 1. juni 1999,

som tar i betraktning at det er behov for å vedta nye instrumenter om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid som et hovedprioritert område for nasjonal og internasjonal handling, herunder internasjonalt samarbeid og bistand, for å utfylle Konvensjonen og rekommandasjonen om minstealder for adgang til sysselsetting av 1973, som er grunnleggende instrumenter om barnearbeid,

som tar i betraktning at effektiv avskaffelse av de verste former for barnearbeid krever umiddelbar og omfattende handling, der det tas hensyn til viktigheten av gratis grunnutdanning og nødvendigheten av å fjerne de berørte barna fra alt arbeid av denne type og å sørge for at de blir rehabilitert og sosialt integrert, samtidig som det tas hensyn til deres familiers behov,

som minner om resolusjonen om avskaffelse av barnearbeid, som ble vedtatt av den 83. internasjonale arbeidskonferansen i 1996,

som erkjenner at barnearbeid i stor utstrekning er forårsaket av fattigdom og at løsningen på lang sikt ligger i vedvarende økonomisk vekst som fører til sosial fremgang, særlig i form av fattigdomsreduksjon og allmennutdanning,

som minner om Konvensjonen om barnets rettigheter, vedtatt av FNs generalforsamling 20. november 1989,

som minner om ILOs prinsipperklæring om de grunnleggende arbeidsstandardene og oppfølgingen av erklæringen, vedtatt av den 86. internasjonale arbeidskonferansen i 1998,

som minner om at noen av de verste former for barnearbeid omfattes av andre internasjonale instrumenter, særlig Konvensjonen om tvangsarbeid av 1930, og FNs tilleggskonvensjon om avskaffelse av slaveri, slavehandel og forhold og fremgangsmåter beslektet med slaveri av 1956,

som har besluttet å vedta visse forslag vedrørende barnearbeid, punkt 4 på sesjonens dagsorden, og

som har besluttet at disse forslagene skal utformes som en internasjonal konvensjon,

vedtar i dag, 17. juni 1999, følgende konvensjon, kalt Konvensjonen om de verste former for barnearbeid av 1999.

Artikkel 1

Hver medlemsstat som ratifiserer denne konvensjon skal treffe umiddelbare og effektive tiltak for å sikre forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid snarest mulig.

Artikkel 2

I denne konvensjon skal uttrykket «barn» omfatte alle personer under 18 år.

Artikkel 3

I denne konvensjon skal uttrykket «de verste former for barnearbeid» omfatte:

1. alle former for slaveri eller forhold og fremgangsmåter beslektet med slaveri, så som salg av og handel med barn, gjeldsslaveri, livegenskap og tvungent eller obligatorisk arbeid, herunder tvungen eller obligatorisk rekruttering av barn for bruk i væpnet konflikt,
2. bruk, fremskaffelse eller tilbud av barn for prostitusjon, for produksjon av pornografi eller for pornografisk opptreden,
3. bruk, fremskaffelse eller tilbud av barn for ulovlige handlinger, særlig for produksjon og handel med narkotika, slik det er definert i de relevante internasjonale avtaler,
4. arbeid som på grunn av sin art eller de omstendigheter det utføres under, kan være til skade for barnets helse, sikkerhet eller moral.

Artikkel 4

1. De typer arbeid som er omhandlet i artikkel 3 bokstav d), skal fastsettes i nasjonale lover eller forskrifter eller av kompetent myndighet, etter samråd med de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, idet det tas hensyn til relevante internasjonale standarder, særlig nr. 3 og 4 i rekommandasjonen om de verste former for barnearbeid av 1999.
2. Den kompetente myndighet skal, etter samråd med de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, identifisere hvor den type arbeid som er fastsatt, finnes.
3. Listen over typer arbeid fastsatt etter nr. 1 i denne artikkel skal gjennomgås regelmessig og om nødvendig revideres, i samråd med de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner.

Artikkel 5

Hver medlemsstat skal, etter samråd med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, opprette eller utpeke hensiktsmessige mekanismer for å overvåke gjennomføringen av de bestemmelser som iverksetter konvensjonen.

Artikkel 6

1. Hver medlemsstat skal utforme og gjennomføre handlingsprogrammer for å prioritere avskaffing av de verste former for barnearbeid.
2. Slike handlingsprogrammer skal utformes og gjennomføres i samråd med relevante statlige institusjoner og arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, idet andre berørte gruppers synspunkter tas i betraktning når det er hensiktsmessig.

Artikkel 7

1. Hver medlemsstat skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre effektiv gjennomføring og håndhevelse av de bestemmelser som iverksetter konvensjonen, herunder ved bestemmelser om og gjennomføring av straffereaksjoner eller andre sanksjoner der det er hensiktsmessig.
2. Hver medlemsstat skal, idet det tas hensyn til viktigheten av utdanning når det gjelder å avskaffe barnarbeid, treffe effektive tiltak innenfor fastsatte tidsfrister for å:
 1. hindre at barn blir satt til de verste former for barnarbeid,
 2. yte nødvendig og hensiktsmessig direkte hjelp for å fjerne barn fra de verste former for barnarbeid og sørge for at de blir rehabilitert og sosialt integrert,
 3. sikre adgang til fri grunnutdanning, samt yrkesopplæring når det er mulig og hensiktsmessig, for alle barn som er fjernet fra de verste former for barnarbeid,
 4. finne fram til og oppsøke barn som er spesielt utsatt, og
 5. ta hensyn til jenters spesielle situasjon.
3. Hver medlemsstat skal utpeke den kompetente myndighet som har ansvaret for gjennomføringen av de bestemmelser som iverksetter denne konvensjon.

Artikkel 8

Medlemsstatene skal treffe egnede tiltak for å hjelpe hverandre å iverksette bestemmelsene i denne konvensjon gjennom økt internasjonalt samarbeid og/eller bistand, herunder støtte til sosial og økonomisk utvikling, programmer for fattigdomsbekjempelse og allmennutdanning.

Artikkel 9

De formelle ratifikasjonene av denne konvensjon skal oversendes Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå for registrering.

Artikkel 10

1. Denne konvensjon skal bare være bindende for de medlemsstater i Den internasjonale arbeidsorganisasjon hvis ratifikasjoner er blitt registrert hos Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå.
2. Den skal tre i kraft 12 måneder etter den dag ratifikasjoner fra to medlemsstater er blitt registrert hos Generaldirektøren.
3. Deretter skal denne konvensjon tre i kraft for en medlemsstat 12 måneder etter den dag medlemsstatens ratifikasjon er blitt registrert.

Artikkel 11

1. En medlemsstat som har ratifisert denne konvensjon kan si den opp 10 år etter den dag konvensjonen første gang trådte i kraft ved å sende melding om dette til Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå for registrering. Slik oppsigelse trer ikke i kraft før ett år etter den dag den ble registrert.
2. Enhver medlemsstat som har ratifisert denne konvensjon og som ikke gjør bruk av oppsigelsesretten fastsatt i denne artikkel innen ett år etter utgangen av 10 -

årsperioden nevnt i foregående nummer, er bundet for ytterligere 10 år, og kan deretter si opp denne konvensjon ved utgangen av hver 10 - årsperiode på de vilkår som er fastsatt i denne artikkel.

Artikkel 12

1. Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå skal underrette alle medlemsstater av Den internasjonale arbeidsorganisasjon om registrering av alle ratifikasjoner og oppsigelser som er oversendt av organisasjonens medlemsstater.
2. Når Generaldirektøren underretter medlemsstatene i organisasjonen om registreringen av den andre ratifikasjon, skal medlemsstatene gjøres oppmerksom på hvilken dato konvensjonen vil tre i kraft.

Artikkel 13

Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå skal oversende til De forente nasjoners generalsekretær fullstendige opplysninger om alle ratifikasjoner og oppsigelser som er registrert av Generaldirektøren etter bestemmelsene i de foregående artikler, med sikte på registrering i samsvar med artikkel 102 i De forente nasjoners pakt.

Artikkel 14

Styret for Det internasjonale arbeidsbyrå skal, når det finner det nødvendig, legge fram for Generalkonferansen en melding om hvordan denne konvensjonen har virket og undersøke om det er ønskelig å sette spørsmålet om hel eller delvis revisjon av konvensjonen på konferansens dagsorden.

Artikkel 15

1. Dersom konferansen vedtar en ny konvensjon som helt eller delvis endrer denne konvensjon og ikke annet er bestemt i den nye konvensjonen, skal:
 1. en medlemsstats ratifikasjon av den nye reviderte konvensjonen i seg selv innebære øyeblikkelig oppsigelse av denne konvensjon, uten hensyn til bestemmelsene i artikkel 11 ovenfor, forutsatt at den nye reviderte konvensjonen er trådt i kraft,
 2. denne konvensjon, fra den dag den nye reviderte konvensjonen trer i kraft, ikke lenger være åpen for ratifikasjon av medlemsstatene.
2. Denne konvensjon skal i alle tilfelle fortsatt være i kraft i sin nåværende form og med sitt nåværende innhold for de medlemsstater som har ratifisert den, men som ikke har ratifisert den reviderte konvensjonen.

Artikkel 16

Den engelske og franske versjon av konvensjonen har samme gyldighet.

Rekommandasjon nr. 190 - rekommandasjon om forbud mot og umiddelbare tiltak for å avskaffe de verste former for barnearbeid

Den internasjonale arbeidsorganisasjonens generalkonferanse,

som Det internasjonale arbeidsbyråets styre har sammenkalt i Genève, og som trådte sammen til sin 87. sesjon den 1. juni 1999,

som har vedtatt Konvensjonen om de verste former for barnearbeid av 1999,

som har besluttet å vedta visse forslag vedrørende barnearbeid, punkt 4 på sesjonens dagsorden, og

som har besluttet at disse forslag skal utformes som en rekommandasjon som supplerer Konvensjonen om de verste former for barnearbeid av 1999,

vedtar i dag, 17. juni 1999, følgende rekommandasjon, kalt rekommandasjonen om de verste former for barnearbeid av 1999.

1. Bestemmelsene i denne rekommandasjon supplerer bestemmelsene i Konvensjonen om de verste former for barnearbeid av 1999 (heretter kalt «konvensjonen») og bør anvendes i tilknytning til disse.

I. Handlingsprogrammer

1. Handlingsprogrammene omtalt i artikkel 6 i konvensjonen bør utarbeides og iverksettes snarest mulig, i samråd med berørte statlige institusjoner og arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, idet det tas hensyn til synspunktene til barn som er direkte berørt av de verste former for barnearbeid, deres familier og, når det er hensiktsmessig, andre berørte grupper som støtter opp om konvensjonens og rekommandasjonens målsetning. Slike programmer bør bl.a. ta sikte på å:
 1. kartlegge og sette søkelyset på de verste former for barnearbeid,
 2. hindre at barn blir satt til de verste former for barnearbeid eller fjerne dem fra slikt arbeid, verne dem mot represalier og sørge for at de blir rehabilitert og sosialt integrert gjennom tiltak rettet mot utdanning og barnas fysiske og psykiske behov,
 3. vie særlig oppmerksomhet til:
 1. yngre barn,
 2. pikebarn,
 3. problemet med skjulte arbeidsforhold, der jenter er spesielt utsatt,
 4. andre grupper barn som er spesielt sårbare eller har spesielle behov,
 4. finne frem til, oppsøke og samarbeide med samfunn der barn er spesielt utsatt,
 5. informere, bevisstgjøre og mobilisere offentlig opinion og berørte grupper, herunder barn og deres familier.

II. Farlig arbeid

1. Ved fastsetting av de typer arbeid som er omhandlet i artikkel 3 bokstav d) i konvensjonen og identifisering av hvor slikt arbeid finnes, bør bl.a. følgende forhold tas med i betraktning:
 1. arbeid som utsetter barn for fysisk, psykisk eller seksuelt misbruk,
 2. arbeid under jorden, under vann, i farlige høyder eller områder der det er trangt å bevege seg,
 3. arbeid med farlige maskiner, utstyr og verktøy, eller som omfatter manuell håndtering eller transport av tunge bærer,
 4. arbeid i helsefarlige omgivelser som f.eks. kan utsette barn for farlige stoffer, midler eller prosesser, eller for temperaturer, støynivå eller vibrasjoner som er farlige for deres helse,
 5. arbeid under spesielt vanskelige forhold, så som lange arbeidsdager eller nattarbeid eller arbeid der barn på urimelig vis holdes inne i arbeidsgiverens lokaler.
2. For de typer arbeid som er omhandlet i artikkel 3 bokstav d) i konvensjonen og nr. 3 ovenfor, vil nasjonale lover eller forskrifter eller vedkommende myndighet, etter samråd med berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, kunne tillate sysselsetting eller arbeid fra og med 16 år under forutsetning av at de berørte barnas helse, sikkerhet og moral er fullt ut beskyttet, og at barna har fått relevant, særskilt veiledning eller yrkesopplæring på det aktuelle arbeidsområdet.

III. Gjennomføring

1. 1) Detaljerte opplysninger og statistiske data om type barnearbeid og dets omfang bør samles inn og holdes oppdatert slik at det kan tjene som grunnlag for å fastsette prioriteringer for nasjonale tiltak for å avskaffe barnearbeid, særlig når det gjelder å forby og avskaffe de verste former for slikt arbeid snarest mulig.

2) Slike opplysninger og statistiske data bør så langt det er mulig inneholde data inndelt etter kjønn, aldersgruppe, yrke, næringsgren, stilling, skolegang og geografisk beliggenhet. Viktigheten av et effektivt system for fødselsregistrering, herunder utstedelse av fødselsattester, bør tas i betraktning.

3) Relevante data om brudd på nasjonale bestemmelser om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid, bør samles inn og holdes oppdatert.
2. Innsamling og behandling av opplysningene og dataene nevnt i nr. 5 ovenfor bør utføres på en måte som tar tilbørlig hensyn til privatlivets fred.
3. Opplysninger som blir samlet inn etter nr. 5 ovenfor, bør regelmessig oversendes Det internasjonale arbeidsbyrå.
4. Medlemsstatene bør opprette eller utpeke egnede nasjonale organer for å overvåke gjennomføringen av nasjonale bestemmelser om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid, etter samråd med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner.
5. Medlemsstatene bør sørge for at vedkommende myndigheter som er tillagt ansvar for gjennomføringen av nasjonale bestemmelser om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid, samarbeider med hverandre og samordner sine tiltak.
6. Nasjonale lover eller forskrifter eller vedkommende myndighet bør fastsette hvilke personer som vil bli holdt ansvarlig dersom de nasjonale bestemmelsene om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid ikke blir etterlevd.

7. Medlemsstatene bør, i den utstrekning det er forenlig med nasjonal lovgivning, samarbeide om internasjonale tiltak som tar sikte på å forby og avskaffe de verste former for barnarbeid snarest mulig ved å:
 1. samle inn og utveksle opplysninger om kriminelle handlinger, herunder handlinger der internasjonale nettverk er innblandet,
 2. avsløre og rettsforfølge personer som er innblandet i salg av og handel med barn eller bruk, fremskaffelse av eller tilbud av barn for ulovlige handlinger, for prostitusjon, for produksjon av pornografi eller for pornografisk opptreden,
 3. registrere personer som har begått slike straffbare handlinger.
8. Medlemsstatene bør sørge for at de følgende verste former for barnarbeid gjøres til straffbare handlinger:
 1. alle former for slaveri eller forhold og fremgangsmåter beslektet med slaveri, så som salg av og handel med barn, gjeldsslaveri, livegenskap og tvungen eller obligatorisk arbeid, herunder tvungen eller obligatorisk rekruttering av barn for bruk i væpnet konflikt,
 2. bruk, fremskaffelse eller tilbud av barn for prostitusjon, for produksjon av pornografi eller for pornografisk opptreden,
 3. bruk, fremskaffelse eller tilbud av barn for ulovlige handlinger, særlig for produksjon og handel med narkotika, slik det er definert i de relevante internasjonale avtaler, eller for virksomhet som innebærer at skytevåpen eller andre våpen bæres eller brukes ulovlig.
9. Medlemsstatene bør sikre at sanksjoner, herunder strafferettslige reaksjoner der det er hensiktsmessig, blir anvendt for brudd på nasjonale bestemmelser om forbud mot og avskaffelse av enhver type arbeid omhandlet i artikkel 3 bokstav d) i konvensjonen.
10. Medlemsstatene bør også snarest mulig sørge for at det finnes andre strafferettslige, sivile eller administrative tiltak, når det er hensiktsmessig, for å sikre effektiv håndhevelse av nasjonale bestemmelser om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnarbeid, som f.eks. særskilt overvåkning av bedrifter som har gjort bruk av de verste former for barnarbeid og vurdere å trekke tilbake driftstillatelse midlertidig eller permanent i tilfelle vedvarende brudd.
11. Andre tiltak som tar sikte på å forby og avskaffe de verste former for barnarbeid, kan bestå i:
 1. å informere, bevisstgjøre og mobilisere offentlig opinion, herunder nasjonale og lokale politiske ledere, parlamentarikere og rettsvesenet,
 2. å trekke inn og lære opp arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner og sivile organisasjoner,
 3. å sørge for hensiktsmessig opplæring av de berørte statstjenestemenn, særlig inspektører og de som skal håndheve loven, samt andre berørte fagfolk,
 4. å muliggjøre strafferettslig forfølging på eget territorium av statens egne borgere som bryter nasjonale bestemmelser om forbud mot og øyeblikkelig avskaffelse av de verste former for barnarbeid, selv om bruddene er begått utenfor statens eget territorium,
 5. å forenkle rettslige og administrative fremgangsmåter og sikre at de er hensiktsmessige og utføres raskt,
 6. å oppmuntre foretak til å utforme retningslinjer som tar sikte på å fremme konvensjonens målsettinger,
 7. å overvåke og spre informasjon om gode eksempler på hvordan barnarbeid best kan avskaffes,
 8. å spre informasjon om rettslige bestemmelser og andre bestemmelser om barnarbeid på de ulike språk eller dialekter,

9. å opprette særskilte klageordninger og utarbeide bestemmelser for å verne de som med rette avdekker brudd på konvensjonens bestemmelser, mot diskriminering og represalier, samt opprette hjelpetelefoner eller kontaktsentre og ombudsordninger,
10. å vedta hensiktsmessige tiltak for å bedre skolesystemet og opplæring av lærere for å møte gutters og jenters behov,
11. i den grad det er mulig å påse at de nasjonale handlingsprogrammene tar hensyn til:
 1. behovet for opprettelse av nye arbeidsplasser og yrkesopplæring for foreldre og voksne i familier der barna arbeider under forhold som omfattes av konvensjonen, og
 2. behovet for å bevisstgjøre foreldre om problemet med barn som arbeider under slike forhold.
12. Økt internasjonalt samarbeid og/eller bistand mellom medlemsstatene for å forby og effektivt avskaffe de verste former for barnearbeid bør utfylle den innsats som gjøres nasjonalt, og kan videreutvikles og iverksettes i samråd med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner når det er hensiktsmessig. Slikt internasjonalt samarbeid og/eller bistand bør omfatte:
 1. mobilisering av ressurser for nasjonale- og internasjonale programmer,
 2. gjensidig rettshjelp,
 3. teknisk bistand, herunder utveksling av informasjon,
 4. støtte til sosial og økonomisk utvikling, programmer for fattigdomsbekjempelse og allmennutdanning.